

Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Δομή παρουσίασης

1. Σκοπός και Αναγκαιότητα της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο
2. Γενικός Στόχος Στρατηγικής
3. Στοιχεία για τη βιοποικιλότητα της Κύπρου
4. Στοιχεία για το δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο
5. Απειλές για τη βιοποικιλότητα στην Κύπρο
6. Οι 13 επιμέρους στόχοι της Στρατηγικής
7. Εφαρμογή Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο
8. Αναλυτικό Σχέδιο Δράσης και Χρηματοδότηση Δράσεων
9. Αναλυτική παρουσίαση μέτρων ομαδοποιημένα ανά στόχο της Στρατηγικής

Σκοπός και Αναγκαιότητα της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο

- υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, τόσο ως χώρα μέλος της ΕΕ, όσο και ως συμβαλλόμενο μέλος της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα
- συντάχθηκε με βάση τη μελέτη για την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα της Κύπρου (2012) και την συμβολή των αρμόδιων τμημάτων, ΜΚΟ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και άλλων φορέων και την επικαιροποίησή της (2018) – Πανεπιστήμιο Frederick. Στο παρόν κείμενο συνέβαλαν επίσης και αρμόδια τμήματα για τα θέματα διαχείρισης της φύσης Τμήμα Δασών, Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών και η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας.
- φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση μιας ευρύτερης, ολοκληρωμένης πολιτικής για την προστασία της φύσης ούτως ώστε να διασφαλισθεί ένα βιώσιμο μέλλον

Το όραμα για το 2050

‘Μέχρι το 2050 η βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχει –το φυσικό της κεφάλαιο– θα προστατευθούν, θα αποτιμηθούν και θα αποκατασταθούν καταλλήλως για την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας και για την ουσιώδη συμβολή τους στην ανθρώπινη ευημερία και την οικονομική ευμάρεια, ούτως ώστε να αποτραπούν καταστροφικές αλλαγές που οφείλονται στην απώλεια βιοποικιλότητας’.

Η βιοποικιλότητα (οικοσυστήματα, είδη και οικότοποι) της Κύπρου ΕΙΝΑΙ σε καλή κατάσταση ούτως ώστε να υποστηρίζεται η συνεχής και αειφορική χρήση της, και η παροχή των οικοσυστημικών υπηρεσιών, διασφαλίζοντας την ευημερία της κοινωνίας, ένα βιώσιμο μέλλον, καθώς και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που προκύπτουν από τη χρήση των γενετικών πόρων. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας ενσωματώνεται σε όλες τις κύριες τομεακές πολιτικές του κράτους, και σε επίπεδο τοπίου αναπτύσσεται ένα οικολογικά αντιπροσωπευτικό και συνεκτικό δίκτυο περιοχών διατήρησης της βιοποικιλότητας (Δίκτυο Natura 2000).

Γενικός Στόχος

- ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας
- ανάδειξη του φυσικού κεφαλαίου
- ενίσχυση της συμμετοχικής διαδικασίας σε όλους τους τομείς

φωτο: Μ. Παπασταύρου

Η βιοποικιλότητα της Κύπρου πρέπει να διατηρηθεί σε καλή κατάσταση λόγω της *εγγενούς της αξίας* και ούτως ώστε να υποστηρίζεται η συνεχής και αειφορική χρήση της, και η παροχή των *οικοσυστημικών υπηρεσιών*, διασφαλίζοντας την *ευημερία της κοινωνίας*, ένα βιώσιμο μέλλον, καθώς και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που προκύπτουν από τη χρήση των γενετικών πόρων

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας ενσωματώνεται στις κύριες τομεακές πολιτικές του κράτους, και σε επίπεδο τοπίου αναπτύσσεται ένα οικολογικά αντιπροσωπευτικό και συνεκτικό δίκτυο περιοχών διατήρησης της βιοποικιλότητας (Δίκτυο Natura 2000)

Βιοποικιλότητα της Κύπρου

- 48 τύποι χερσαίων και θαλάσσιων οικοτόπων (οι πέντε εμφανίζονται αποκλειστικά στο νησί)

Αμμοθινικός οικοτόπος
(φωτο: Μ. Ξενοφώντος)

Δάσος τραχείας πεύκης

Δάσος μαύρης πεύκης

- 1649 ιθαγενή είδη και υποείδη χλωρίδας (8,55% ενδημικά)

Tulipa agenensis

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Colchicum troodi

(φωτο: Μ. Παπασταύρου)

Taraxacum aphrogenes

Βιοποικιλότητα της Κύπρου

- 30 είδη θηλαστικών (περιλαμβανομένου των νυχτερίδων και της μεσογειακής φώκιας, 2 ενδημικά είδη)

Rousettus aegyptiacus
(φωτο: Ε. Ερωτοκρίτου)

Ovis gmelini ophion (φωτο: Ε. Ερωτοκρίτου)

Βιοποικιλότητα της Κύπρου

- περίπου 400 είδη πτηνών (2 ενδημικά είδη και 4 ενδημικά υποείδη)

Phoenicopaterus roseus
(φωτο: Ο. Μεττούρης)

Otus scops cyprius
(φωτο: Ε.
Ερωτοκρίτου)

Upupa epops
(φωτο: Ε.
Ερωτοκρίτου)

- 3 είδη αμφιβίων

Bufo viridis
(φωτο Ε.
Ερωτοκρίτου)

Βιοποικιλότητα της Κύπρου

- 22 είδη ερπετών (περιλαμβανομένου 2 ειδών θαλάσσιων χελώνων, 1 ενδημικό είδος φιδιού και ένα ενδημικό είδος σαύρας)

Hierophis cypriensis (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Mauremys rivulata (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Natrix natrix cypriaca (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Dolichophis jugularis (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Malpolon insignitus (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Eumeces schneiderii (φωτο Ε. Ερωτοκρίτου)

Βιοποικιλότητα της Κύπρου

- μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί περίπου 6000 είδη ασπονδύλων (αλλά ο συνολικός αριθμός τους αναμένεται να είναι πολύ μεγαλύτερος)

Bombus terrestris
(φωτο: Μ. Παπασταύρου)

- στα θαλάσσια ύδατα έχουν καταγραφεί πάνω από 300 είδη ψαριών και 8 είδη κητωδών θηλαστικών
- στα εσωτερικά ύδατα υπάρχουν καταγραφές 3 ιθαγενών ειδών

Δίκτυο Natura 2000

- εφαρμογή των ευρωπαϊκών Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ
- 34 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και 5 Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) – οικότοποι και είδη χλωρίδας και πανίδας (εξαιρουμένων των πτηνών)
- 30 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) - είδη πτηνοπανίδας

Απειλές για τη βιοποικιλότητα στην Κύπρο

- **Πιέσεις για Οικοδομική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών και Αλλαγή στη Χρήση Γης** (Αστική και Τουριστική Ανάπτυξη, Επέκταση οδικού Δικτύου και άλλων υποδομών, εξορυκτικές δραστηριότητες, ανάπτυξη θαλάσσιων έργων, χωροθέτηση έργων σε φυσικές και αγροτικές περιοχές)
- **Ρύπανση** από σημειακές πηγές και διάχυτη ρύπανση από μη σημειακές πηγές.
- **Πιέσεις από Αγροτικές και Κτηνοτροφικές Δραστηριότητες** (ετήσιες εντατικές καλλιέργειες, εκτροφή ζώων σε φάρμες, βόσκηση και απολήψεις για σκοπούς άρδευσης)
- **Απερήμωση** (κλιματική αλλαγή, σφράγιση του εδάφους, διάβρωση)

Απειλές για τη βιοποικιλότητα στην Κύπρο

- **Πυρκαγιές**
- **Κλιματική Αλλαγή** (μείωση βροχόπτωσης, αύξηση της θερμοκρασίας)
- **Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη** (3 είδη από τον Ενωσιακό Κατάλογο εμφανίζονται στην Κύπρο, 3 τουλάχιστον θαλάσσια είδη)
- **Υπερεκμετάλλευση Βιολογικών Πόρων** (υπεραλίευση, λαθροθηρία, υπερσυλλογή ειδών χλωρίδας)

13 Επιμέρους Στόχοι Στρατηγικής

- 1. Βελτίωση διαθέσιμης γνώσης** για σκοπούς διατήρησης βιοποικιλότητας: Στήριξη της βασικής έρευνα και αύξηση της διαθέσιμης γνώσης)
- 2. Διατήρηση και αποκατάσταση βιοποικιλότητας** (αποκατάσταση ειδών οικοτόπων και οικοσυστημάτων συμπεριλαμβανομένου και του τοπίου)
- 3. Αποτίμηση, προβολή και διατήρηση οικοσυστημικών υπηρεσιών** (καταγραφή, χαρτογράφηση και αποτίμηση των υπηρεσιών που μας προσφέρουν τα οικοσυστήματα)
- 4. Αποδοτική διαχείριση προστατευόμενων περιοχών** (διαχείριση του Δικτύου Natura 2000, διαχείριση των περιοχών που δεν εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000)
- 5. Αειφόρος χρήση βιολογικών και φυσικών πόρων** (αειφόρος χρήση της γεωργικής γης, των βοσκοτόπων, των υδάτινων πόρων)

13 Επιμέρους Στόχοι Στρατηγικής

6. **Διατήρηση γενετικών πόρων και ισότιμος καταμερισμός οφελών τους** (καταγραφή και φύλαξη των γενετικών πόρων, δημιουργία λειτουργικού πλαισίου πρόσβασης και καταμερισμού οφελών)
7. **Βελτίωση διακυβέρνησης σε σχέση με τη διατήρηση βιοποικιλότητας** (Συμβούλιο για την Βιοποικιλότητα, δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας)
8. **Οικοδόμηση δυναμικού για διατήρηση βιοποικιλότητας** (επιμόρφωση προσωπικού και εμπλεκόμενων φορέων σε θέματα διαχείρισης, αξιολόγησης επιπτώσεων)
9. **Ενσωμάτωση στόχων διατήρησης βιοποικιλότητας στις κύριες τομεακές πολιτικές** (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, χωροταξική πολιτική)

13 Επιμέρους Στόχοι Στρατηγικής

- 10. Αντιμετώπιση επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής στη βιοποικιλότητα** (Συνέργειες με τις υφιστάμενες πολιτικές, έρευνα για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην βιοποικιλότητα)
- 11. Πρόληψη και αντιμετώπιση επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα από χωροκατακτητικά ξένα είδη.** (Δημιουργία καταλόγου εθνικού ενδιαφέροντος, μέτρα πρόληψης, έλεγχοι κατά την είσοδο, μέτρα παρακολούθησης των εξαπλωμένων ειδών)
- 12. Ενίσχυση ευαισθητοποίησης και συμμετοχής της κοινωνίας στη διατήρηση βιοποικιλότητας.** (προγράμματα ενημέρωσης σε παγκύπρια κλίμακα αλλά και στοχευμένα σε ομάδες ενδιαφέροντος)
- 13. Κινητοποίηση πόρων για διατήρηση βιοποικιλότητας.** (Χρηματοδότηση των δράσεων)

Εφαρμογή Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο

- Διάρκεια 10 χρόνια, αναθεώρηση στα 5 χρόνια (Α' και Β' φάση)
- Σχέδιο Δράσης: μέτρα ομαδοποιημένα ανά στόχο και δείκτες παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των στόχων
- Επιτροπή Υλοποίησης: Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας
- Ετήσιο Πρόγραμμα Προτεραιοτήτων: θα καθορίζεται κάθε χρόνο από την Επιτροπή Υλοποίησης και θα περιλαμβάνει μέτρα που θα εφαρμόζονται εντός του έτους
- Επιτροπή Παρακολούθησης: Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, ακαδημαϊκοί, μη κυβερνητικές οργανώσεις, άλλοι φορείς
- Έκθεση Αξιολόγησης: θα αξιολογείται κάθε χρόνο από την Επιτροπή Παρακολούθησης

Αναλυτικό Σχέδιο Δράσης

- 81 μέτρα ομαδοποιημένα στους 13 στόχους της Στρατηγικής
- Α΄ φάση (πρώτη πενταετία): εκτιμάται ότι θα αρχίσει η εφαρμογή 38 μέτρων
- Β΄ φάση (δεύτερη πενταετία): εκτιμάται ότι θα αρχίσει η εφαρμογή των υπόλοιπων 43 μέτρων
- Γενικοί δείκτες παρακολούθησης:
 - Αριθμός μέτρων που υλοποιούνται ανά έτος
 - Αριθμός μέτρων που έχουν υλοποιηθεί
 - Κινητοποίηση πόρων ανά έτος
 - Αριθμός ειδών/οικοτόπων με βελτιωμένη κατάσταση διατήρησης
 - Αριθμός ειδών/οικοτόπων με σταθερή κατάσταση διατήρησης
- Ειδικοί στόχοι παρακολούθησης για κάθε στόχο της Στρατηγικής

Χρηματοδότηση δράσεων

- Ενδεικτικό Συνολικό κόστος: 25.085.000 €
- 33 μέτρα (ενδεικτικού κόστους 11.925.000 €) προγραμματίζεται να χρηματοδοτηθούν από προγράμματα LIFE και από ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία
- 7 μέτρα μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (το κόστος δεν περιλαμβάνεται στο ενδεικτικό συνολικό κόστος)
- 41 μέτρα δεν έχουν ακόμα πηγή χρηματοδότησης

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ